

WAT HET ZWAARST WEEGT

Johanna Naber, ook onder ons wel bekend door de boeken, die ze geschreven heeft, richtte zich in een „Ingezonden” in „Het Vaderland” tot de vrouwen van gemobiliseerden. De stijl van haar betoog, moeilijk en vol lange zinnen, zal niet gemakkelijk spreken tot de jongere vrouwen met haar zin voor zakelijkheid en strakheid, ook in den vorm. Doch ook de inhoud is van een, gelukkig verouderde opvatting, die wellicht hier en daar nog weerklank vindt, doch die door de meeste vrouwen wordt afgewezen. En dat niet, omdat deze vrouwen geen fut bezitten. Omdat ze het schuwen zich in te spannen! Maar omdat de overtuiging veld won, dat het gezin meer gebaat is met een moeder, die haar taak in dat gezin ziet als het hoogste, dan met iemand, die er op uit trekt om door haar arbeid buitenshuis den levensstandaard omhoog te voeren. Of om, zooals Johanna Naber dat wil, te toonen, dat ook de vrouw in staat is de levensbehoeften voor dat gezin te verdienen.

Wat deze hoogbejaarde schrijfster dan vraagt van de vrouwen der gemobiliseerden? Zij schrijft het volgende: „Het is thans aan wie als ongetrouwde vrouw, systematisch geschoold tot loonarbeid en in den loonarbeid gewend aan arbeidstucht en arbeidsstiptheid, wat heel wat beter voorbereiding is tot gezins- en huisbestier dan bedrevenheid in koken en naaien, economisch onafhankelijk door eigen verdiend loon zelve in haar onderhoud voorzag, om te bewijzen, dat zij ook staande huwelijk bevoegd en bekwaam is om te voorzien in eigen en anderer onderhoud, dat zij in haar huwelijk niet heeft gezocht een bestaansmiddel, dat zij niet wil worden gerekend en ook niet behoeft te worden gerekend tot die stumperige vrouwen, die, niet bij machte om zelve in haar onderhoud te voorzien, in haar huwelijk vinden een verzorgingsinstituut. Laat zij in deze zorgelijke tijden, waarin van iederen staatsburger en van iedere staatsburgeres het uiterste zal worden gevergd aan uithoudingsvermogen, aan prestatie, aan gemeenschapszorg, sterk in haar kennen en kunnen, moedig de taak aanvaarden zelve de kostwinster voor haar gezin te zijn, — daarom met fier gebaar de kostwinnersvergoeding voor den gemobiliseerden echtgenoot afwijzen en weigeren om te teren op den Regeeringssteun, onder welke schoonklinkende naam gecamoufleerd.”

Dit komt er dus op neer, dat de schrijfster behalve den vader ook nog de moeder aan het gezin wil ontnemen. En dat enkel en alleen hierom, opdat de vrouw de gelegenheid zal krijgen te bewijzen, dat zij, evengoed als de man, in staat is het gezin materieel te verzorgen en het noodige voor het bestaan ervan te verdienen. Wat volkomen wordt genegeerd is de waarheid, dat de vrouw, door te trouwen, een geheel andere, een nieuwe taak op zich nam. Een taak, die zeker niet gemakkelijker is

Johanna Naber

richt zich
tot de vrouwen van
gemobiliseerden

dan ze tot dusver verrichtte, doch die wel anders is. Het is mogelijk dat hier en daar een kinderlooze vrouw met vreugde de gelegenheid zou aangrijpen om terug te komen in het beroepsleven. Doch dit zijn de uitzonderingen en niet over haar gaat het betoog van de schrijfster.

Ook dwingt de noodzaak sommige — wellicht vele — vrouwen, de taak van den man in het bedrijf over te nemen, voor zoover zij dit vermag. Ieder zal voor haar niet dan eerbied hebben, waarschijnlijk gemengd met medelijden, omdat haar taak een dubbele is en zij, al is ze nog zoo flink, altijd hier of daar tekort zal komen. Doch ook zij zijn het niet, over wie het hier gaat. Zooals de schrijfster haar betoog opzet spreekt daaruit een absoluut verkeerd inzicht in de zware taak van opvoedster. Een taak, die dubbel zwaar wordt, wanneer men als vrouw er alleen voor komt te staan. Laten we toch oppassen, dat we niet vervallen in een verheerlijking van het moederschap, die den grooten invloed van den vader miskent! Pas wanneer vader en moeder samen opvoeden, is de juiste harmonie verkregen. En nu wordt, door de oorlogsomstandigheden, die vader nog meer uitgeschakeld, dan dit door de zorgen, die zijn heroep meebrengen, toch al vaak het geval is. Laten dan zij, die door leeftijd of sexe niet in deze dubbele zorgen gemeoid werden, liever trachten, de taak voor de alleen gebleven vrouwen te vergemakkelijken, inplaats van haar lasten op te leggen in naam

van een verkeerd begrepen vrouwelijk waardigheidsgevoel!

De geachte schrijfster beroept zich op de taak van de vrouw tegenover den staat, de gemeenschap. Doch juist die staat en juist die gemeenschap hebben het aller grootste belang bij een zoo goed mogelijke opvoeding van de jeugd. Ook en vooral de jeugd in tijden van oorlog en wat daarmee verband houdt. En alweer: hoe zal deze opvoeding genoegzame aandacht ontvangen, wanneer daarnaast — of laten we gerust zeggen: daarboven — het levensonderhoud de volle krachten van de moeder vraagt?

Onze Nederlandsche jeugd staat niet bekend wegens een teveel aan tucht. Eerder het tegendeel. Wij, ouderen, herinneren ons nog te goed de verwoestingen, die in de vorige oorlogsperiode juist op dit terrein plaats vonden, om niet alles in het werk te willen stellen om een herhaling daarvan te voorkomen. Doch dan vergt de opvoeding van die moeders, die alleen voor haar taak bleven staan, ook de volle krachten. Opvoeden is niet: je van tijd tot tijd eens bezig houden met je kinderen. Doch het is: immer paraat zijn, ook dan, wanneer we ons met iets anders bezig houden. Altijd aandacht hebben voor het kind, niet maar enkel wanneer het in huis en bij ons is, doch evenzeer voor de verhoudingen, waarin het in het leven buitenshuis komt te staan. Voor de vragen, die daar op hem aanstormen; voor de vrienden, waarmee het verkeert. En in huis ook aandacht voor de hygiënische omstandigheden, waaronder onze kinderen opgroeien; voor alles, wat met hun lichamelijke ontwikkeling verband houdt. We wenschen geen jeugd, zooals deze in „De Bikkel” wordt geteekend; prachtmateriaal; gezonde karakters in menig opzicht, doch in wier jonge leven de band aan de ouderen bijna geheel ontbreekt. En zeker laten we ons geen plichten — geen zoogenaamde plichten — opleggen in naam van een valsch onafhankelijkheidsgevoel, wanneer daardoor de vitale belangen van onze kinderen geschaad zouden worden. Wat het voornaamste is moet ook in de eerste plaats behartigd worden. En dat is voor onze vrouwen van gemobiliseerden, wanneer niet harde noodzaak daartoe dwingt, niet dit: het bewijs te leveren, dat ze desnoods zonder hulp van haar mannen in haar onderhoud en dat van haar kinderen kunnen voor-

zien. Doch dat is: in de opvoeding en verzorging — vooral de geestelijke verzorging — van die kinderen met dubbele toewijding en dubbele waakzaamheid werkzaam te zijn. En de kostwinnersvergoeding, die kan meehelpen om haar dit mogelijk te maken, behoeven ze niet te gevoelen als regeeringssteun. Want afgezien van de vraag, of het niet alleszins billijk is, dat een regeering, wanneer zij bijzondere eischen stelt, daarvoor ook bijzondere vergoeding in de plaats stelt, is het ook voor den staat, is het ook voor de gemeenschap van het allergrootste belang, dat het gezinsleven intact blijft en het de jeugd

van ons land niet aan toewijding en toezicht ontbreekt. Door de tegenwoordige omstandigheden wordt er op die vrouwen van gemobiliseerden, die moeder zijn, een dubbel-zware taak gelegd. Inplaats van haar ertoe te willen bewegen om ander werk op zich te nemen, dat ook den geheelen mensch vraagt, moeten we haar, ook als volk, dankbaar zijn, wanneer ze die dubbelzware opvoedingstaak in Gods kracht met moed aanvaarden en het komend geslacht bewaren voor een verwildering, die zeker zou komen, als met de vaders ook de moeders aan de gezinstaat werden ontrukkt.

J. M. W.-W.

Sprinkhanen

EN HUN PLAGEN

II.

De Portugees Alfonso Alvarez schrijft na zijn bezoek aan koning David van Ethiopië kort en bondig over de sprinkhanen:

„Zij bedekken de aarde, zij vullen de lucht en ze verduisteren het zonlicht.” Waar zij geweest zijn is het of alles door vlammen is verbrand. Niet alleen velden, weiden en boomgaarden worden totaal verwoest, doch ook groote boomen worden zelfs van de schors ontdaan en beginnen veel op bezemstokken te lijken. Als ze de huizen binnendringen, ontkomt niets aan hun alles vermalende kaken. Alles wat eet- en verteerbaar is, zelfs kleedingstukken verdwijnen. Brehm vertelt dat een tropisch oerwoud in Soedan er na een sprinkhanenplaag uitzag alsof er een groote brand had gewoed. De takken waren nog slechts met verdorde bladeren bedekt, maar deze bladeren ontpopten zich bij nauwkeuriger beschouwen tot sprinkhanen, die toen alles kaal was ook nog aan de schors begonnen. Prachtige landstreken worden door hen veranderd in dorre kale vlakten, waar voor vruchtbaarheid de geesel van den hongersnood in de plaats komt. In Marokko zijn door de sprinkhanenplagen herhaalde malen duizenden menschenlevens geëischt. Mannen hebben toen hun vrouwen, vaders hun kinderen voor een brood verkocht.

In Bessarabië werden in het jaar 1860 129.000 morgen land door sprinkhanen totaal kaal gevreten. Marshall zegt, dat een Amerikaanse boer 20.000 tabaksplanten om zijn huis had gepland. Zij stonden er prachtig bij. Maar toen zij ongeveer 1 d.M. hoog waren, ontfermde een

sprinkhanenzwerm zich er over en binnen twintig seconden waren zij van de aarde verdwenen.

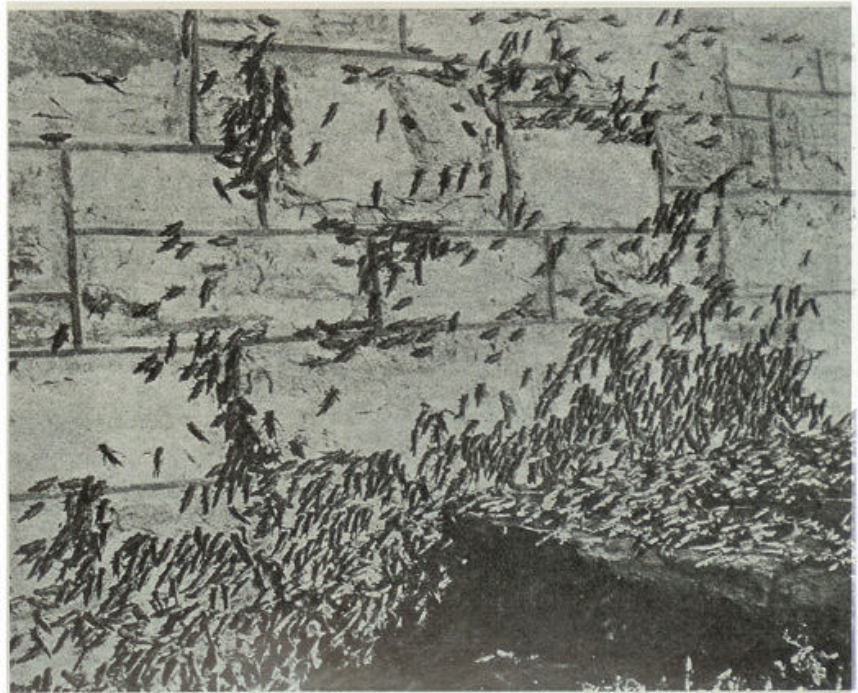
Zelfs als ze dood zijn, veroorzaken zij nog wel eens rampen. Als ze vlug en talrijk sterven, verspreiden hun overblijfsels een verschrikkelijke lijkvlucht, die de geheele omgeving verpest. Reeds de kerkvader Augustinus meldt, dat daardoor de pest in N.-Afrika uitbrak en 800.000 menschen wegrukte. In het jaar 571 vielen er aan dezelfde ziekte in Italië zelfs een miljoen menschen ten offer tengevolge van een sprinkhanenplaag. Barows meldt uit Zuid-Afrika, dat er eens een groot sprinkhanenleger door een windhoos in de

zee geworpen werd en toen weer aan land spoelde, waar hun cadavers een 3 tot 4 voet hooge bank van vijftig Engelse mijl lengte vormden. De vreeselijke stank was nog 150 Eng. mijl ver het land in waar te nemen. Ook verkeersstoringen worden door sprinkhanen veroorzaakt en zelfs treinen worden door de kleverige massa tot stilstand gebracht. In Amerika, Palestina en Syrië komt dit herhaalde malen voor. Straatwegen worden door de sprinkhanen totaal onbegaanbaar gemaakt. Het water van bronnen en rivieren wordt door hun lijken vergiftigd.

Weliswaar heeft de mensch getracht, nog eenig nut van de sprinkhanen te hebben door ze als consumptie te gebruiken. Reeds Diodor, tijdgenoot van Caesar, schrijft over de Akridophagen (sprinkhaneneters), een dwergachtige volksstam in Ethiopië. „De sprinkhanen zijn hun eenig voedsel, doordat zij geen vee of visch tot hun beschikking hebben.” Strabo meldt: „Ze snijden ze klein, besprenkelen ze met zoutachtig water en maken deeg ervan, dat ze opeten.”

Ook Sven Hedin zegt, dat hij in Marokko platte koeken heeft gezien, waarin stukjes sprinkhanen gebakken waren. Zijn Arabische knechten roosterden vaak boven een kolenvuurtje sprinkhanen, waarvan, volgens de geboden van den Koran, eerst de kop, vleugels en pooten afgesneden waren. Zooals in den Bijbel staat, leefde Johannes in de woestijn ook van sprinkhanen en wilden honing.

Mozes vermeldt op de spijskaart der Israëlieten in Leviticus 11 vers 22

Een sprinkhanenplaag in Afrika